

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษา เรื่อง ปัจจัยเกื้อหนุนและสุขภาวะของสมาชิกผู้สูงอายุในชมรมอาสาสมัคร โรงพยาบาลชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงปัจจัยเกื้อหนุนให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมทำงานอาสาสมัครในโรงพยาบาลชลบุรี 2) ศึกษาถึงผลต่อสุขภาวะจากการทำงานอาสาสมัครของผู้สูงอายุ ภายหลังจากการเข้าร่วมในชมรมผู้สูงอายุของโรงพยาบาลชลบุรี เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเลือกศึกษาจากกลุ่มอาสาสมัครผู้สูงอายุในหลากหลายกลุ่ม เพื่อค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และมีผลต่อการมีสุขภาวะที่ช่วยส่งเสริมการทำงานแบบอาสาสมัคร โดยได้ศึกษาตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มอาสาสมัครผู้สูงอายุซึ่งทำงานอาสาสมัครที่มีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 6 กลุ่ม มีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2555)

1. กลุ่มอาสาสมัครผู้สูงอายุในชมรมข้าราชการบำนาญ จำนวน 50 คน
2. กลุ่มอาสาสมัครในชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลชลบุรี จำนวน 200 คน
3. กลุ่มอาสาสมัครผู้สูงอายุ ในชมรมสมาธิบำบัด จำนวน 50 คน
4. กลุ่มอาสาสมัครผู้สูงอายุ ในชมรมดนตรีไทย จำนวน 20 คน
5. กลุ่มอาสาสมัครผู้สูงอายุทีมผู้ป่วนนอกเวลา จำนวน 50 คน
6. กลุ่มอาสาสมัครผู้สูงอายุชมรมนวดแผนไทย จำนวน 30 คน

โดยใช้เกณฑ์การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ ยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ์, 2542) ที่ระดับความเชื่อมั่น (Level of confidence) 95% เมื่อได้กำหนดระดับนัยสำคัญ เท่ากับ .05 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n	=	จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
N	=	จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา
e	=	ความผิดพลาดที่ยอมรับได้

เมื่อแทนค่าสูตรข้างต้น ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{400}{1 + (400) \times (.05)^2} \\ &= 200 \end{aligned}$$

ดังนั้น ในการศึกษารั้งนี้ใช้ตัวอย่างทั้งสิ้น 200 ตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษารั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มอาสาสมัครผู้สูงอายุ ซึ่งทำงานอาสาสมัครที่มีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 6 กลุ่ม และเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษากระจายอยู่ในทุกกลุ่มงานอาสาสมัคร จึงคำนวณขนาดตัวอย่างสำหรับแต่ละกลุ่มตามสัดส่วนประชากร ดังนี้

$$F = \frac{nN_i}{N}$$

โดย F = จำนวนตัวอย่างของแต่ละกลุ่ม
 n = จำนวนของขนาดตัวอย่าง (200 คน)
 N = จำนวนรวมของประชากรแต่ละกลุ่ม
 N_i = จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา (400)

จากสูตรข้างต้นสามารถคำนวณหาขนาดตัวอย่างในแต่ละชุมชนได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างประชากรผู้สูงอายุที่ใช้ในศึกษาจำแนกตามกลุ่มงานอาสาสมัคร

กลุ่มอาสาสมัคร	จำนวนประชากร ที่ทำการศึกษา (60-80 ปี)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ชมรมข้าราชการบำนาญ	50	25
ชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลชลบุรี	200	100
ชมรมสมาธิบำบัด	50	25
ชมรมดนตรีไทย	20	10
กลุ่มอาสาสมัครผู้สูงอายุทีมผู้ป่วนอกเวลา	50	25
ชมรมนวดแผนไทย	30	15
รวม	400	200

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากศึกษาทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ จากตำรา เอกสารบทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ

ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ เพศ และสถานภาพการสมรส

ปัจจัยครอบครัว ประกอบด้วย การอยู่ร่วมกับครอบครัว รายได้ของครอบครัว

สัมพันธภาพระหว่างบุคคลภายในครอบครัว

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย อาชีพ รายได้ ภาระหนี้สิน

ปัจจัยด้านสังคม ประกอบด้วย การตั้งถิ่นฐาน การเข้าร่วมกิจกรรม

การเป็นสมาชิกชมรม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสุขภาวะของผู้สูงอายุ 4 ด้าน โดยปรับปรุง

มาจากงานวิจัยของ ชูพิน มีหมู่ (2551) ดังนี้

ทางกาย ประกอบด้วย การประเมินถึงสภาพร่างกายแข็งแรง ความสามารถในการพึ่งพาตนเองและการไม่ใช้สารเสพติด

ทางจิต ประกอบด้วย การประเมินถึง จิตใจที่เป็นสุข ผ่อนคลาย ความวิตกกังวลในเรื่องต่างๆ

ทางสังคม ประกอบด้วย การประเมินถึง การอยู่ร่วมกันด้วยดีในครอบครัว ในชุมชน

และสังคม

ทางปัญญา (จิตวิญญาณ) ประกอบด้วย การประเมินถึง การรู้เท่าทันสภาวะที่เกิดขึ้น การเสียสละไม่เห็นแก่ตัว และการเห็นคุณค่าในตนเอง

การตรวจแบบวัดคะแนน

แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยครอบครัว ปัจจัยด้าน เศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม และแบบสอบถามสภาวะของผู้สูงอายุ ศึกษาองค์ประกอบ ทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางปัญญา (จิตวิญญาณ) ซึ่งผู้ศึกษาจะนำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ดำเนินการ โดยยึดหลักพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ศึกษาแนะนำตัวและชี้แจง ให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษา ขอความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ พร้อมทั้ง สิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการศึกษาค้างนี้โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ข้อมูล ที่ได้จะถือเป็นความลับและนำเสนอในภาพรวม ทั้งจะนำประโยชน์ไปใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ระหว่างการสัมภาษณ์หากกลุ่มตัวอย่างต้องการออกจากการศึกษา ก็สามารถออกจากการศึกษาได้ ก่อนที่การศึกษาจะเสร็จสิ้นลง

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา หนังสือ และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความ ถูกต้องตรงประเด็นที่ศึกษา คลอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์การศึกษา
2. สร้างแบบสอบถามให้ข้อคำถามมีความตรงในเนื้อหาและครอบคลุมเนื้อเรื่อง ที่ต้องการศึกษา
3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความตรงของเนื้อหา (Content validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้
 - 3.1 รองศาสตราจารย์ ดร. กุหลาบ รัตนสังธรรม อดีตคณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 - 3.2 คุณจงจิตต์ ภัทรชนม์ ที่ปรึกษาและอดีตประธานชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลชลบุรี
 - 3.3 คุณสุทัศน ธิจิตกุลชนพร หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ และหัวหน้ากลุ่มงาน การพยาบาล โรงพยาบาลชลบุรี
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มผู้สูงอายุ ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง และมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ศึกษาจำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูล

มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีการของ Cronbach โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543, หน้า 13) ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8912

5. นำผลการวิเคราะห์ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้เป็นฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
2. นำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย ไปขออนุญาตทำการวิจัยจากชมรมผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของชมรมอาสาสมัคร โรงพยาบาลชลบุรี จากผู้อำนวยการโรงพยาบาลชลบุรี และประธานชมรมผู้สูงอายุ
3. ทำการเก็บข้อมูลกับผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยมีหนังสือชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง แล้วรวบรวมแบบสอบถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามคืน
5. นำแบบสอบถามที่มีข้อมูลสมบูรณ์ที่ได้ทำการลงรหัสและตรวจให้คะแนน
6. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
7. นำเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ต่อผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของชมรมอาสาสมัคร โรงพยาบาลชลบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นการยืนยันข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ และรับทราบความคิดเห็น ข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงการบริหารจัดการงานของชมรม ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
2. สถิติอ้างอิง
 - 2.1 วิเคราะห์ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

2.2 ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ สถิติค่า t-Test สำหรับเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวแปร 2 กลุ่ม และค่า F- test สำหรับเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวแปร 3 กลุ่ม ขึ้นไป และเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีการทดสอบแบบ Least significant difference (LSD) ในกรณีที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University